

Sămănătorul

==== Revistă Literară Săptămînală ====

Sumarul :

N. IORGA. — Reformele în învățămînt și d. Haret.

DIM. D. ANGHEL. — Sonatină.

Z. OPREA. — Poveste.

FATMA. — Icoanele (poezie). University Library Cluj

IL. CHENDI. — Cronică : Dușmanul din Paris.

I. AGÎRBICEANU. — Legendă Slavă.

EUGEN CIUCHI. — Părăsită (poezie).

ION GRUIA. — Cîntec voinicesc.

RED. — Bibliografie. — Răspunsuri.

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

STRADA REGALĂ No. 6, (Hotel Union)

BUCUREȘTI

In Editura Institutului de arte grafice „MINERVA“

AU APARUT :

DRUMURI ȘI ORAȘE DIN ROMÂNIA

DE

N. IORGA

PROFESOR UNIVERSITAR

Prețul Lei 2.50

BCU Cluj / Central University Library Cluj

GENIU PUSTIU

ROMAN ORIGINAL INEDIT

DE

MIHAIL EMINESCU

Romanul care a fost descoperit d'abia acum, este de o mare importanță pentru literatura noastră, constituind prin caracterul său pur național una din cele mai bune cărți de educație rominească.

Prețul Lei 2.—

De vânzare la toate librăriile din țară

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMÎNALĂ

Redacția și Administrația
BUCUREȘTI
Strada Regală, 6

SUB DIRECȚIA UNUI COMITET

ABONAMENTUL
10 Lei pe an

REFORMELE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNT ȘI D. HARET

Într'un raport către Rege d. Haret, ministru de Instrucție Publică, a resumat — un resumat însă de vre-o 400 de pagini — progresele făcute în ultimii ani de învățămîntul public în România. Pe rînd d-sa arată ce au fost și ce sînt astăzi învățămîntul primar de la orașe și sate, învățămîntul meșteșugurilor și comerțului, învățămîntul secundar și învățămîntul superior. La sfîrșitul fiecărui capitol, d. Haret înseamnă ce socoate d-sa că mai este de făcut și afirmă, — cu optimismul sănătos și îndreptățit al omului care prin lucrul cinstit și însuflețit de ideale a căpătat încredințarea că se poate răzbate, învinge și cuceri, — că noul învățămînt va preface într'un oare-care timp alcătuirea materială și îndreptarea sufletească a societății noastre.

Raportul e alcătuit într'un stil destul de obiectiv: el vorbește mai mult de legi, regulamente și circulare decît de oameni. Firește că d. Haret, care înțelege să ia răspunderea, ca merit și demerit, a măsurilor sale, fixează pretutinderi că ele au pornit de la d-sa și motivează pe larg alegerea lor, li lămurește pe deplin înlănțuirea. Dar aproape în zadar s'ar căuta numele miniștrilor anteriori cari au imprimat o direcție școlii românești sau au încercat să o imprime, precum au fost Conta și dd. Sturdza, Maiorescu, Poni și Take Ionescu: de altfel, scopul publicației nu era de a schița dezvoltarea proiectelor pentru reorganizarea instrucției naționale, ci de a înfățișa rezultatele definitive ale trecutului de propuneri și preschimbări și de a aminti ultimele progrese îndeplinite supt ministeriul d-lui Haret. Lipsese iarăși explicarea innaintării uimitoare realizate de școala noastră, prin oarecare transformări adînci în întregul mediu din care se desfac instituțiile ca și oamenii.

În cele cîteva rînduri ce vor urma, se încearcă a se da unele lămuriri, și ele folositoare, asupra acestor împrejurări generale și asupra caracterului personalităților conducătoare cărora li dărim — eū zic:

nu mai mult decît împrejurărilor — îmbucurătoarea situație de astăzi a sistemului nostru școlar.

* * *

Cine ar mai putea zice astăzi ceva de rău, care nu se mai fi spus de atîtea ori, despre vechia lege din 1864 care a cîrmuit treizeci de ani viața instituțiilor noastre de învățămînt? E o lege împrumutată, în acea epocă de slabă personalitate națională, cînd nu împrumutam numai bani, ci forme și spirit în toate, cînd voiam să ne prefacem, fără a cunoaște ce eram, fără a înțelege ce puteam, ce eram siliți și chemați să fim. S'ar putea crede că această lege cu viața tare, care s'a stîns numai rînd pe rînd în deosebitele elemente ce o formău, era luată din China, — așa era de formalistă, de nepractică, de stearpă. De fapt, o luasem de la acea țară care avea pentru noi pe atunci furnitura generală și exclusivă a ideilor: Franța napoleoniană a Imperiului al doilea. Ea nu ni putea da decît: un învățămînt rural sfios și nesincer, la discreția prefectilor, cari numiau pe învățători, un învățămînt urban, primar și secundar, potrivit pentru poftetele de a monopolisa toate, ale burghesiei triumfătoare, școli particulare absolut libere pentru clasele ce uresc promiscuitățile de bănci cu cei mai săraci, nici un învățămînt de negoț sau meșteșug, care rămîne să se capete numai prin practică, și, la capăt, Universități care să fabrice diplome pentru profesorii gimnasiilor și liceelor. Și mai departe erau bursele pentru străinătate, ai căror fericiți cîștigători aveau asigurate drepturile lor de catedră universitară.

Nevoia de a da jos șandramaua răufăcătoare — care cel puțin în Franța lui Napoleon al III-lea folosia guvernului, folosia unei burghesii meritoase, conștiente și culte, pe cînd la noi nu ajuta nimăruia — a fost determinată de mai multe fapte nouă în conștiința cîtorva oameni sau a unor cercuri mai întinse.

1) Am văzut țărănimea noastră decăzînd, și ni s'a părut că pămîntul ni fuge de supt picioare, gata să sfărîme toate minunile noastre de carton poleit. Pe cînd se luaă de toate partidele — fiindcă nu era de chip altfel — măsuri pentru îndreptarea stării materiale a satelor, am început a ne gîndi la acea instrucție care ar putea folosi în adevăr țeranului. Universitățile, liceele puteau să mai rămîie cum erau; școala rurală trebuia imediat și fundamental schimbată. Aceasta e origina reformei.

2) Alături cu aceasta, am simțit nevoia de a lua înapoi străinilor comerțul și industria.

3) Ne-am familiarisat apoi mai mult cu cultura germană organizată

în chip superior pentru realitățile vieții. Am văzut cum această cultură formă în tinăra Bulgaria o școală de sate, mai bună decît vechea noastră școală rurală, și mîndria de rasă a tresărit în noi.

4) Ne-am recunoscut, după ce ne înșelasem atita vreme. Pe de o parte am văzut toate neajunsurile noastre, pe de alta am fost prinși de o durere roditoare, de o nemărgenită dorință de a ne îndrepta pentru a trăi, pentru a înainta în fața neamurilor străine. Am cerut cultură reală și cultură națională.

5) Ne-am înspăimîntat, în ultimele frămîntări nevrednice ale poliției simbriașe și catilinare, de puhoiul sălbatec de declasați flămînzî și putrezî care izvoră din școlile susținute cu atitea jertfe. Și crisa mintuitoare a venit să ni spuie că banul, chiar cel împrumutat, are preț.

*

Cel d'întăiu mare proiect de lege a pornit din larga vedere filosofică și din patriotismul cald al lui Vasile Conta. D. Sturdza a fost adus pe calea reformelor de cunoașterea adîncă a culturii germane și nu mai puțin de iubirea ce are pentru ordine și socoteală, pentru rostul precis al lucrurilor.

D. Maiorescu era condus și aici de simțul său pentru realități, pentru necesitățile logice, de ura sa contra formelor pretențioase și falselor sisteme.

Anumite fatalități ale vieții politice schimbătoare au făcut ca acești miniștri, cari avea în comun cînvîngerea că școala rurală e temelie, că ea trebuie reorganizată, că tot învățămîntul trebuie să devie, practic, sistematic și disciplinat, nu și-au putut trece proiectele. Atunci a venit d. Take Ionescu, om tînăr și îndrăzneț, deprins a apăra cu dibăcie și căldură ideile altora¹, și pentru moment, dispunînd de o sigură majoritate. D. Ionescu a realizat reforma învățămîntului primar în 1893. Lucrul esențial era îndeplinit.

După d. Ionescu, liberalii au dat Ministeriul de Instrucție d-lui Spiru Haret, profesor de matematici la Universitatea din București. D-sa avea trei mari însușiri: era un om de cifre, exact, precis. Însă avea și o cultură generală care se întilnește mai rar la specialiști în științe. Și, în sfîrșit, ca secretariu general supt d. Sturdza, d. Haret căpătase o temeinică și largă cunoștință a învățămîntului. Trebuie să adăugim că în întăiul său ministeriū d. Haret era un ministru care nu avea caracter politic.

De aici înainte, d-sa a fost principalul îndeplinitor al cererilor timpului față de învățămînt, căruia i s'a devotat în chipul cel mai

¹ O spune și d-sa în *Discursuri parlamentare*, II, p. 352.

desăvîrșit, trăind, se poate zice, pentru el. Din activitatea sa se desfac următoarele cuceriri :

Avem în învățămîntul rural, un suflet, și învățătorul a devenit marile factor cultural în România.

Avem un învățămînt practic : agricol, industrial și comercial, pe care l-a creat autorul raportului de astăzi către Rege.

Școala secundară a căpătat, ce e drept, îndreptarea spre realități și o mai bună alegere a corpului învățător. Știința, superioară astăzi, vine însă de la Universități, și nu de la domniii miniștri. Și, cînd compar ordinea ce am stabilit noi, tinerii, în unele Facultăți cu indulgența sfioasă a d-lui Haret față de anumiți recalcitranți în învățămîntul secundar (cari n'aŭ învățat însă la școala noastră), prevăd că spiritul de disciplină ce se va impune în viitor, va veni tot de la noi.

Pentru școlile de arte, d. Haret își face poate iluzii crezînd că le va putea îndrepta : dezvoltarea lor cere o altă treaptă a culturii generale decît cea pe care o avem astăzi. Încă mai mult se pot numi iluzii părerile d-lui Haret asupra Universităților, care ar trebui să devie practice : să dea cunoștinți utilizabile de franțuzește, nemțește, etc. Ca în toată lumea, lor li revine cultul desinteresat al științei, și, cînd un public mare de *adultți* va deprinde drumul spre-Universitate, pentru a căpăta îndemnuri, pentru a cîștiga cunoștinți speciale, pentru a se ținea în curent cu știința, — atunci, și numai pe această cale, singura vrednică de ele, Universitățile vor fi legate puternic de viața națională.

Astfel se va desăvîrși sistemul de învățămînt pentru întemeierea căruia în stratele adînci nimeni nu va fi depus mai multă rîvnă decît d. Haret

N. IORGA.

SONATINĂ

— DIN CAMILLE MAUCLAIR —

*Deschide ușa de la tindă,
N'auzi-tu, fata mea, cum bate !
— Nu pot acum, că-s la oglindă
Și-mi piepten pletele bogate.*

*Deschide, ah, deschide, fată,
Că poate-î vre-un drumet ce moare !
— Nu pot pîn'nu mi-o prinde, tată,
Panglicele la cingătoare.*

*Deschide, fata mea, și lasă,
Că mie brațele-mă sînt grele !
— Nu pot că încă nu-s frumoasă,
Făr' de șiragul de mărgele.*

*Și lasă-l dacă vrea să bată,
Că de-ar fi fost un tînăr doară,
L-ar fi simțit inima, tată,
Și nu-l lăsam în drum să moară.*

DIM. D. ANGHEL.

CRONICĂ

DUȘMANUL DIN PARIS

Titlul e cam senzational și sună puțin a nume de eroi dintr'un roman de colportaj, ca «Spionul din Franța» sau «Vinovăția Janettei». Dar nici nu poate fi altfel, când e vorba de d. N. Vaschide, ambasadorul nostru literar la Paris.

Succesele sale pe terenul psihologiei experimentale, constatate în Apus și trimbițate în Orient, iaă în ochii noștri de buni Orientali proporții fabuloase. Nu mai vedem în compatriotul nostru decit un învățat de felul celor din fantaziile lui Jules Verne, oameni extraordinari, cari prin invențiunile lor o iaă înainte științei cu veacuri întregi. Când mai auzim apoi și faima, transmisă — vă asigur! — fără dor de reclamă, că Americaniî aleargă după dînsul ca după o minune și-i oferă catedre universitare, figura de eroi e și mai completă, stupearea noastră n'are margini și epitetul cel mai senzational nu ni se pare nepotrivit.

Dar și învățații aștia aū vai! un cusur, pe care nu-l pot ascunde. Pe cînd scrotează taina hipnotismului la broaște și a halucinațiunilor la alte animale, se pierd uneori cu totul în urmărirea idealului lor abstract și se îndușmănesc cu realitatea celor mai elementare lucruri din apropierea lor, sau de mai departe. Astfel ei sunt condamnați ca asupra problemelor, ce nu aparțin domeniului lor vast sau îngust, să judece de-aîndoasele și ceia ce nouă, oameni simpli și fără catedre americane, ni se pare bun și limpede, lor să li se presinte ca abominabil și turbure, sau vice-versa.

Așa stăm și cu d. Vaschide al nostru. Din două una: sau este un învățat, pasionat de specialitatea sa și neorientat în altele, și atunci multe sale... eresii literare sînt scuzabile; sau este un om mai mult ne-serios, și, asumîndu-și din vanitate, sau cu vre-un scop ascuns, o competență, pe care n'o are și n'o poate dovedi, face parte din o anumită clasă de scriitorii romîni, — clasă tot mai numeroasă, asupra căreia vom risca aici cîteva cuvinte

În orî-ce cas însă, d-sa, prin felul de-a înțelege și de-a vorbi despre literatura romîna, s'a afirmat ca dușman consecvent al ei.

*

Cine nu cunoște tipul de scriitor romîn contimporan, înaintea căruia nu există nimic necunoscut?

Stăpîn pe o frază curată și volubilă, el îți scrie și vorbește despre tot ce se agită în viața intelectuală a poporului. Tonul lui are siguranța și amploarea omului de erudiție universală; afirmațiile lui sunt categorice

și îndrăznețe; gestul lui, larg și maiestos, vrea să denote aristocrația gândirii.

Îl vezi prin foiletoane și prin diferite rubrici anodine ale ziarelor cotidiene ridicînd cuvîntul; îl zărești prin reviste și prin întruniri literare; pretutindeni strălucește cu luxul lui de teorii estetice și filosofice, judecînd și încurajînd, afectînd o fină ironie sau o părințască vorbă de ocrotire.

Fără să cunoască literatura romînească decît din vre-un manual de-un deget de subțire, el e în stare să-ți scrie lucrări voluminoase de teorie, comparîndu-ne literatura cu a popoarelor occidentale. N'a cetit un singur studiu serios de estetică și-ți va vorbi cu toate astea cu mult curaj despre religia frumosului și cultul artelor. N'are nici cea mai generală orientare asupra literaturii unui popor străin și-ți va ținea totuși conferințe de pe catedră, însușindu-și misiunea de educator de generații.

Lipsit de ori-ce convingere personală, care-ți dă puterea de-a merge orbiș pe-un drum al tău, acest tip n'are nici o direcție proprie, ci înaintează totdeauna cu curentul. Trece dintr'o tabără într'alta fără urme. Azi e junimist fervent, mâine se închină idealului socialist, și la cel dintăi glas mai puternic pentru trezirea spiritului național, se apropie și el, cu sgomot sau timid ca cerșetorul atras de soarele cald al primăverii: o trestie ce se'ndoaie mereu și totuși vrea să pară un stejar semeț!

Admițînd, pe rînd, atîtea direcții de gîndire asupra personalităților conducătoare, nu are nici o opinie stabilă și lămurită. Fără a ști aprecia o valoare și a distinge munca pozitivă și talentul de șarlatanism și farsor, el nu recunoaște decît superioritatea materială a vre-unui magistru, a cărui pulpană îl va putea țîri la treptele unei catedre...

Nu știi pentru ce îmi vine în minte această figură de scriitor român, de-cîte ori văd iscălitura d-lui Vaschide. Dacă n'o fi și d-sa aidoma ca acesta, — fiindcă nu trăește aici acasă, — de sămănat se aseamănă fără 'ndoială. Are comun cu dînsul tonul provocător pentru a masca superficialitatea transparentă, predilecția pentru... mistificare, încrederea bolnăvicioasă în sine și — inevitabilele tendințe utilitariste...

*

D-l Vaschide are slăbiciunea de-a trece drept critic literar. Și, cum la noi nu prea merge, își cearcă norocul între străini, colînd pe la toate revistele franceze, cită vreme îi mai îngăduie coloanele.

În diferite rînduri l-am surprins asupra unor apucături urite în exercitarea meseriei de-a informa străinătatea despre viața noastră literară. I-am arătat urmările procedeuului de-a încurca lumea cu păreri subiective, neîntemeiate, iar d-sa, irascibil ca toți bărbații mari, s'a asociat cu familia neputincioșilor, și, după ce a lovit cu noroiu în revista noastră, a continuat a-și publica faimoasele opinii literare.

Invit pe Orientalii, cari ar mai crede că ambasadorul nostru literar își

face slujba cu onoare, să cetească numărul din Novembre al reviste parisiene *L'Humanité Nouvelle* cu «Cronica asupra mișcării literare române» de N. Vaschide.

Bilanțul oficial s'ar prezenta după d-sa ast-fel. Cel mai important eveniment literar ar fi apariția «Revistei idealiste», pentru-că:

...«Revista pretinde a fi «La Revue des deux mondes» a Romînilor și este dirigiată cu bun simț și cu mult gust. Directorul ei este d-l M. G. Holban, *mare proprietar român*, vechiu consul al Romîniei la Geneva și om foarte instruit. Dînsul a fondat această revistă în urma povețelor cîtor-va prietenî, cari mai credeau în posibilitatea cultivării unui ideal într'o țeară tînără încă, dar îmbătrinită prin agitațiile de tot soiul și mai ales prin spoiala socială...»

Pintre acești «prietenî» era și autorul articolului frances, și asta în-seamnă, că, dacă România azi-mîne va întîneri și va scăpa de «spoiala socială», meritul nu va fi atît al d-lui G. Holban, «mare proprietar», etc., ci în primul rînd al d-lui Vaschide, șef-redactorul acelei reviste «ce se adresează elitei și nici de cum poporului». O pîrticică din merit însă va reveni și d-lui Pompilie Eliad, «o minte *clară* și instruită»... cum zice ambasadorul.

Pe lîngă acești titani idealisti restul continuă «a furnisa copia obișnuită». «Convorbirile» de pildă «poartă *pecetea sterilă și aridă* a d-lui Iorga». «Acest autor cu bune intențiuni (serios?) e îngîmfat de persoana lui și lipsit de acel *quid* care să-l semnaleze ca pe un cine-va»... este însă «un gazetar de oare care talent... care *ar putea* însemna ceva»...

Din tînera generație de scriitori d-l V. consideră ca *șef* și oameni ai viitorului pe H. G. Lecca și pe Radu Rosetti, «*liric capricios*»... Dintre ziare merită mai multă atenție «Independența» și «Adevărul», desigur nu pentru-că aceste sunt și organele de comunicare între ambasador și poporul român... Vorbînd despre scriitorii mai vechi, spure nouitatea, că cu «Duiiu Zamfirescu literatura romînă se anunță că *intrînd într'o fasă nouă*». Ar fi vorbit ceva și despre noul roman al lui Slavici, dar — ascultați! — «*nu l'am cetit fiind-că n'a fost trimis revistei L'Humanité Nouvelle și 'mă este prin urmare peste putință a vorbi de dînsul*»...

Și așa mai departe.

Nu glumim de loc. Cel ce ast-fel își înțelege misiunea de informator al străinătății nu este un amic al literaturii și perde ori ce titlu de-a mai fi luat în seamă. Ori-cine spune lucruri inexacte, fie din lipsă de pricepere, fie din rea credință; ori-cine încearcă să mistifice opinia publică, acasă sau în străinătate, și să pună cu cinism nulitățile înaintea celor ce muncesc cinstit, și conștient, este un adversar, și-l poți considera ca pe-un buștean vrednic de dat la o parte.

LEGENDĂ SLAVĂ

I

Sus, în palat, sînt capete pierdute
 Și sfetnicii, ș'ăi oastii ghinării,
 Ear împăratul de trei zile mut e,
 Înțepenit în tronu-î de stejar:
 De-un crai-dușman, sculat — venit'a

[veste, —

El e bătrîn, prea tînăr fiul este.

A patra zi — cu barba pieptănată,
 Cel mai cumînte sfetnic, mai bătrîn,
 Proptindu-se de cirja 'ncîrligată, —
 S'a dus la împăratul: «Drag stăpîn,
 «E Domnul drept. La vatră rămîn proștii
 «Tu lasă-l pe Lian în fruntea oștii».

Un tînăr nalt, cu-obraji rumeni de fată
 Dintr'un ungher ascuns a răsărit,
 A 'ngenunchiat la tron: «Mă lasă, tată!
 «Să se 'mplinească ce e sorocit».
 Bătrînul îl sărută, zice: «Du-te!»
 Și lacrimi două 'n barbă-î sînt pierdute...

II

De cînd află de hotărîrea dată
 Din plîns Fîruța n'a mai conținut,
 Se stinge ca o floare biată fată, —
 De trei nopți somnul nu i-a mai venit
 Dar cînd a fost în noaptea despărțirii
 S'arata Precistă în visul Firii:

«Aici îți dau, copila mea, o furcă,
 De aur fus și caer de argint;
 Tu pînă 'n zori torci tort ce nu se 'n-

[curcă,

Și pînă 'n zori tu l' pui la năvădit,
 Îl țeși, croești și coși pe cum e data,
 Și dimineața dai cămașa gata».

«Ș'a fi apoi cămașa fermecată:
 Să nu s'atingă săbiî, — limbî de foc,
 De cel ce va purta-o îmbrăcată —
 Săgețile să le oprească 'n loc.
 Lian țî-e frate geamăn: e dreptate
 Ca lui să-î dai această bunătate».

Fîruța se trezește, răsărită
 Ca un copil setos de dulce-alint; —
 Fecioara nu-î. De pat furca-î proptită,
 Cu fus de aur, caer de argint.
 Și minunat' s'a pus pe lucru fata
 Și pînă 'n zori a dat cămașa gata.

III

Oștirile sînt gata de plecare.
 Răsună trîmbițe și tobe bat,
 Iar ghinării se rotesc călare,
 Nechează cai de-adînc împintenat.
 Și lîncile-s pădure lucitoare
 De crezi că-î pe pămînt al doilea soare.

Domnița în fereastră stă și cată —
 Din ochi ea soarbe-un tînăr Făt-frumos,
 Ce-și joacă roibu 'n coamă resfîrată,
 Sfios Fîruța 'și pleacă ochii 'n jos —
 Și simte 'n sin un val de tinerete,
 Că nu a mai văzut așa mindrețe.

Și cînd gîndi că poate'n lupte moare
 Și nu l'a mai vedea pe calu-î murg,
 I se pornir' a ochilor isvoare,
 Pe fața palidă al morții-amurg...
 Și cînd a fost oștirea'n drum pornită,
 Ea lui i-a dat cămașa cea vrăjită...

IV

Trecut'a anul de cînd jalea mută
 Stăpînă e deplină în palat...
 Nici leacurî, vrăji, nimic nu mai ajută

Bătrînului de-un veac încoronat,
Că nici o veste 'n țară nu-î sosită
Să știe lupta cum e hotărîtă.

Dar într'o zi vr'o ciți-va soli în fugă
Sosesc grăbiți c'un sprinten ghinărar:
Dujmanii vin furtună și-î alungă,
În urma lor e jale și amar, —
Lian e mort — ucis de-o lată spadă...

Bătrînul crai din tron căzu grămadă...

Și vin dușmanii, cum aduce vîntul
Un nour de lăcuste 'ntunecat...
Palatul vechiu e una cu pămîntul
Și poarta curții 'n două a crăpat.
Ear pe ruine buhne cînt' a jale
Plîngînd mărirea îngropată'n ele.

V

Din ceasul cînd în pragul curții sale
A pus piciorul cel dintîi barbar
Pornit-a Fira — pe-o pustie cale

Cu furca 'n briu departe, spre hotar.
Ear mîndrul ghinărar înnebunit'a,
Zădarnic căutîndu-și mult iubita.

De-atunci 'n nopți tăcute și senine
Ea toarce firul cel subțire, 'ntins,
Pe mîndre văi — acasă, pe ruine —
De vrajă cîntă fusul ei cuprins.
Dar nu mai cînt uneltele vrăjite
De Preacurata'n visu-î dăruite

Ea toarce fire lungi într'o ruptoare
Să țeasă iar cămașă lui Lian,
Să-l apere de lănci otrăvitoare,
De specele cumplitului dușman.
Să-î fie munca fără spor, vrea Sfîntul
Căci firele-î mereu le fură vîntul...

Cînd toamna vezî plutind lungi fire albe
Prin aer, rătăcind, sub cer senin,
De se agat'a'n miriște ca salbe
Orî printre rămurele se anin;
Din tortul Fîrei toate sunt acestea.
Așa ne spune, dragii mei, povestea.

I. AGÎRBICEANU

PĂRĂSITĂ

*Stă singură copila în ușă, cătră seară,
Cu ochi plutînd în lacrimi, cu fața ca de ceară,
Căci dragul ei departe-î și nici c'o să mai vie; —
Nădejde n'are biata în inima-î pustie.*

*Un cîntec vrea să 'nceapă să-și aște mîngiere,
Dar glsul ei se 'neacă în pieptu-î, de durere.*

*Privește lung în zare și trist îngîna glasu-î
«Indură-te, o Doamne, spre mine îndreaptă pasu-î!*

*Că mor, o simt eu bine ș'ași vrea să'l am aproape,
Măcar cînd mă voi stinge și cînd ăr să mă 'ngroape!...»*

*Îs zile multe acuma de cînd mereu așteaptă
Și zîua 'n plins o duce iar noaptea stă deșteaptă....*

EUGEN CIUCHI.

BIBLIOGRAFIE

Alte două reviste la Iași. Una se chiamă «Epigonii — revistă de sociologie, știință și literatură». Epigonii, de ce? Eminescu a numit «epigonii» generația sa pentru că înlocuise idealul cu zeflemeaua. Acele vremi au trecut însă. O nouă generație, luminată, disciplinată, bine condusă, crede din nou, și nu în fantasmе sau în minciuni, ci în adevăruri neclintite, cărora vrea să li aducă un cult de fapte plăcute zeilor, și nu de vorbe goale, bune pentru *idola vulgi*. Cine se simte «epigon» și cere să fie gidilat la tâlpi, în desperarea lui, cu minile dibace ale Artei pure, — acela e un rămas în urmă, — cum sînt, din nenorocire, atîția în Iași.

Urmează un articol pentru Cuza și contra Regelui. Carol I-iu și primul său ministru sînt caracterizați astfel: «doi paingenii; un rege sexagenar și un ministru septuagenar». Ajunge: iscălitura e a unui gazetar ieșan. Restul — d. dr. N. Leon n'a știut de sigur în ce tovărășie o să se afile interesantul său articol — n'are nici această valoare de scandal. Iscălesc pseudonime șau: dr. I. Lebell, d. J. Lewin. Ați înțeles.

«Mihail Eminescu» e o revistă de copii, cari au, de sigur, altceva de făcut decît să scoată reviste: anume să le cetească. O poezie de d. Mihail. Paleologu e frumoasă, dar ce caută cu dînsa acolo? N. I.

MITE KREMnitz. Regele Carol al Romînicii. — Traducere de Const. Graur. Galați, Tip. I. Schenk, 1903. 1 vol. de 136 pp. în — 8°. Prețul 1 leu.

Nu de mult, apăruse în nemțește această carte a d-nei Kremnitz, cunoscuta scriitoare și foastă colaboratoare a M. S. Reginei Elisabeta. O traducere în romînește era trebuitoare, de oare-ce scrierea aceasta — un resumat al operei apărute la Stuttgart (Cotta, 1894—1900) în patru volume: *Aus dem Leben Königs Karl von Rumänien* — are toate calitățile unei bune lucrări de popularizare: clară, simplă, discretă și tot atît de simplă și clar expusă. Unind apoi pe lingă acestea, prin situația excepțională în care autorul ei s'a aflat, o cunoaștere mai de aproape a inimii și sufletului M. Sale Regelui cu respectuoasa admirațiune față de meritele Lui, povestirea e totuși obiectivă și prin aceasta, de o neprețuită valoare pentru educația națională a tinerimei noastre, care, citind-o, ar învăța a iubi și cinsti așa cum e de cuviință pe vrednicul ei Suveran.

GEORGES BENGESCO. Carmen Silva (Sa Majesté la Reine Élisabeth de Roumanie). — Bibliographie et Extraits de ses Oeuvres. Paul Lacomblez. éditeur — Bruxelles — 1904. H. Le Soudier, Paris — Sococ & C-ie Bucarest. 1 vol. de LXIV + 303 pp. în — 8°. Prețul 10 fr.

Autorul *bibliografiei operelor lui Voltaire* atît de prețuită în Franța și-a propus, în foarte frumosul volum, să expue, într'un fel de Bibliographie raisonnée, pe lingă titlurile cărților, cu amănuntele bibliografice de rigoare,

și toate amănunțele cu privire la diferitele traduceri și la cuprinsul operelor. La începutul cărții e o introducere biografică asupra Carmen Sylvei, competent și delicat făcută, cu specială insistență asupra dezvoltării talentului și gândirii reginei poete, odată cu întimplările fericite ori dureroase ale vieții Sale princiare și regale.

Bibliografia d-lui Bengescu, tipărită tocmai acum când Augusta noastră Suverană își serbează jubileul de 60 de ani, poate fi socotită și ca un respectuos prinos de admirațiune față de activitatea literară atât de bogată a M. Sale.

Anul 1848 în Principatele Romîne. — *Acte și documente publicate cu ajutorul comitetului pentru rădicarea monumentului lui Ioan C. Brătianu.* Tomul IV. 1848, August 31 — 1848 Oct. 3. București — «Carol Göbl» 1903. 1 vol. de 756 pp. m. — 8°. Prețul 12 lei.

Al patrulea volum al prețioasei publicații cu privire la anul 1848 la noi, de curînd apărut, se presintă tot așa de cu îngrijire alcătuit și tot așa de bogat, în amănunte cu privire nu numai la revoluția noastră ci și a Ardelenilor, ca și cele trei volume ce l-au precedat. Pentru hotărîrea odată, a însemnătății atât de mult discutată a anului 1848 la noi, publicația comitetului pentru ridicarea monumentului lui Ioan C. Brătianu va fi hotărîtoare. Vor mai eși încă cel puțin două volume până la sfîrșitul colecției prin care această interesantă epocă din istoria noastră contemporană va fi pe deplin lămurită.

P. A. POGONAT. **Viața țaranului român.** — Conferință, cu o prefață de I. Slavici. București, Tip. «Speranța», 1903. 1 br. de 32 pp. în 16°.

E o cestiune cu totul de actualitate tratată atât istoric cît și statistic-economic. Conclusia firească, pe care și autorul o dă, e că trebuie mai multă și mai bine înțeleasă cultură. Scrisoarea d-lui Slavici servind drept prefață — e interesantă pentru că d-sa afirmă că «nu are țaranul nevoie de cultura pe care putem să i-o dăm noi», ci de credința în D-zeu, ceia ce evident că nu poate fi adevărat de cît până la un oare-care punct.

V. P.

CÎNTEC VOINICESC

În stepele 'ntinse, spre zare m'avînt
Sburînd cu-a voinicilor ceată;
Cu pieptul pe-oblînc și cu pletele'n vînt,
Murguțul mă duce săgeată!

Din zbor, ne abatem pe sate tătare
 Și 'ncepem o crîncenă nuntă,
 Văzduhul se umple de vaete-amare
 Pămîntul de sînge se'ncruntă.

De ropote aprige geme pămîntul...
 Nainte! 'n cumplită năvală!
 Nainte! Prin sulite șueră vîntul
 Și soarele fulgeră 'n pală!

Hi! ura! Hi! ura! nainte, fărtați!
 Arcanele sprintene zboară...
 Hi! ura! Hi! ura! prin dușmani purtați
 Furtună de sînge și pară!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ION GRUIA.

RĂSPUNSURI

Marius V. Să-ți răspundem «în orî ce cas»? Cu un simplu «da sau nu»? Bucuros, și mai mult: îți publicăm chiar următoarea *epigramă*:

«Dintre Zioniști faci parte
 Și despre Zion tot vorbești
 Dar un lucru te cam strică
 Că țipi ca o pisică...»

Primiți etc...

Al. C. — *Blaș.* — Strada Fîntînei 55.

T. Cercel și *H. Nistor. Loco.* — Nu puteți trece pe la redacție în timpul sărbătorilor? (Str. Credinței 4).

In Editura Institutului de Arte Grafice „MINERVA“
a  apărut:

Biblioteca Scriitorilor Rom ni

Con in nd:

- V. ALEXANDRI: Opere complete. — Vol. I. Poesii
Le  1.50
- N. BALCESCU: Opere complete. — Istoria Rom nilor
sub Mihai -Viteazul . . . . . Le  1.50
- P. ISPIRESCU: Opere complete. — Legende sau Bas-
mele Rom nilor . . . . . Le  1.50
- N. FILIMON: Opere complete. — Ciocoii vechi  i noi.
Le  1.50
- GR. ALEXANDRESCU: Opere complete. — Poesii  
Proză. . . . . Le  1.25
- M. EMINESCU: Poesii Postume. Le  1.—
- M. EMINESCU: Opere complete. — Literatură populară.
Le  1.50
- V. ALEXANDRI Opere complete. — Vol II. Teatru
Le  1.50
- V. ALEXANDRI Opere complete. — Vol III. Teatru
Le  1.50
- ION CREANGA: Opere complete. — Literatură po-
pular . . . . . Le  1.50
- N. IORGA: Cuvinte Adevărate. Le  2.50

A APĂRUT :

In Editura Institutului de Arte

==== Grafice și Editură ====

==== „MINERVA“ ====

=București, Strada Regală, 6=

Calendarul Minervei

PE

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Anul 1904

Acest calendar este cel mai util și frumos calendar românesc. — Materia literară este aleasă cu cea mai mare îngrijire și ilustrațiunile sunt de o incontestabilă frumusețe artistică. — Printre ilustrațiuni sunt o mulțime de reproduceri după cele mai frumoase aquaforturi ale ilustrului artist TH. AMAN. Afară de acestea un tablou colorat de o mare valoare artistică și un alt tablou reprezentând portretul M. S. Regelui artistic executat.

==== Prețul: Lei 1.25 ====

==== De vîndare la toate librăriile din țară ====

==== Deposit general: la Inst. de Arte Grafice Minerva, București